

УДК 373. 29: 37.016: 81-028.31 (045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-3-34>

Ірина ПОПОВА,
orcid.org/0000-0002-5251-7728
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського
(Одеса, Україна) irynapopova1960@gmail.com

РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ВІРТУАЛЬНОЇ ЕКСКУРСІЇ

У запропонованій статті висвітлено актуальність проблеми розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку, обґрунтовано використання для вирішення зазначеної проблеми мультимедійних засобів, зокрема віртуальних екскурсій. Розкрито поняття та сутність технології едьютейнменту, покликаної забезпечити отримання дитиною та педагогом задоволення процесом навчання.

У статті подано аналіз наукових досліджень з проблеми використання віртуальних екскурсій в освітній діяльності, розкрито види та організаційні форми віртуальних екскурсій, умови та вимоги до їх проведення з дітьми дошкільного віку, освітні завдання, які при цьому вирішуються.

Визначено мету статті – опис та аналіз експериментальної роботи з розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами віртуальних екскурсій.

У статті розкрито зміст та завдання дослідної роботи з розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами віртуальних екскурсій, їх тематику та форму проведення, особливості використання віртуальних екскурсій як засобу розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

У статті розкрито сутність, види і завдання освітніх ситуацій за змістом віртуальних екскурсій, що проводились на різних етапах дослідної роботи і були спрямовані на формування умінь у дітей шостого року життя складати монологічні висловлювання типу опису, розповіді та міркування. Описана послідовність дослідної роботи з розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами віртуальних екскурсій, що проводилися у формі мультимедійних презентацій, наведено приклади проведення різних освітніх ситуацій в експериментальній роботі.

У статті описано методичні прийоми, що використовувались з метою формування умінь діалогічного та монологічного мовлення дітей старшого дошкільного віку в процесі підготовки та проведення віртуальних екскурсій, зазначено результати та висновки дослідної роботи.

Ключові слова: віртуальні екскурсії, освітні ситуації, зв'язне мовлення, опис, розповідь, міркування, комунікація.

Iryna POPOVA,
orcid.org/0000-0002-5251-7728
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Preschool Education
South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynskiy
(Odesa, Ukraine) irynapopova1960@gmail.com

DEVELOPMENT OF CONNECTED SPEECH OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH A VIRTUAL TOUR

The proposed article highlights the relevance of problem of development of older preschool children's coherent speech, substantiates the use of multimedia tools, in particular virtual tours, to solve specified problem. The concept and essence of edutainment technology, designed to ensure that the child and the teacher get satisfaction from the learning process are revealed.

The article presents an analysis of scientific research on the problem of using virtual excursions in educational activities, reveals the types and organizational forms of virtual excursions, the conditions and requirements for conducting them with preschool children, educational tasks that are solved at the same time.

The purpose of the article is determined – the description and analysis of experimental work on the development of older preschool children's coherent speech by means of virtual excursions.

The article discloses the content and tasks of the research work on the development of older preschool children's coherent speech by means of virtual excursions, their topics and form of conduct, features of the use of virtual excursions as a means of developing of older preschool children's coherent speech.

The article reveals the essence, types and tasks of educational situations based on the content of virtual excursions, which were conducted at various stages of the research work and were aimed at forming the skills of children in the sixth year of life to compose monologue statements of the type of description, narration and reasoning. The sequence of research work on the development of older preschool children's coherent speech by means of virtual excursions conducted in the form of multimedia presentations is described, examples of various educational situations in experimental work are given.

The article describes the methodical methods used to develop the dialogic and monologic speech skills of older preschool children in the process of preparing and conducting virtual excursions, the results and conclusions of the research work are indicated.

Key words: virtual excursions, educational situations, coherent speech, description, narration, reasoning, contamination.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми розвитку зв'язного мовлення дітей відображено у вимогах Базового компоненту дошкільної освіти у змісті освітньої лінії «Мовлення дитини», що передбачає оволодіння дітьми дошкільного віку різними засобами взаємодії з оточуючими і вказує на необхідність створення педагогічних умов розвитку зв'язного мовлення дітей через різні види діяльності, властиві дошкільникам.

Однією з таких умов є взаємодія дитини з соціальним та природним довкіллям, яка може реалізовуватися і через комп'ютерно-інформаційні засоби. На сучасному етапі інформатизація сфери освіти набуває величезного значення. Нині через впровадження нових комп'ютерно-інформаційних технологій суттєво змінився підхід до багатьох традиційних форм організації освітньої діяльності. Це торкнулося і екскурсій як усталеної форми організації освітньої діяльності, і тому виникли нові види екскурсій – віртуальні або інтерактивні.

Аналіз досліджень. Характеризуючи віртуальну екскурсію, слід звернутися до технології едьютейнменту, що передбачає, якщо відштовхуватися від значення англійських слів — навчання (education) і розвагу (entertainment), навчання через розвагу. За визначенням К. Крутій, едьютейнмент – це новітня освітня технологія, яка ґрунтується на отриманні дитиною та педагогом задоволення процесом навчання (первинного інтересу до предмету, явища, інформації) (Крутій, 2017: 2).

Т. Васютіна відносить проведення віртуальної екскурсії до музейної педагогіки, зазначаючи, що увага до неї значно посилилась з упровадженням дистанційного навчання (Васютіна, 2015: 26).

Є. Александрова під віртуальною екскурсією розуміє організаційну форму навчання, що відрізняється від реальної екскурсії віртуальним відображенням реально існуючих об'єктів з метою створення умов для самостійного спостереження та збору необхідних матеріалів, фактів (Александрова, 2010: 22).

Ю. Кулінка характеризує віртуальну екскурсію як комбінацію панорамних фотографій (сферич-

них або циліндричних), коли перехід від однієї панорами до іншої здійснюється через активну зону (точки прив'язки або точки переходу), які розміщуються безпосередньо на зображеннях, а також з урахуванням плану туру (Кулінка, 2015: 44).

На погляд О. Подліняєвої, віртуальна екскурсія має свої переваги порівняно з реальною: доступність, яку забезпечує педагог, створюючи екскурсію, та можливість повторного перегляду (Подліняєва, 2017: 100).

Віртуальна екскурсія в роботі з дітьми дошкільного віку дає змогу отримати візуальні відомості про місце, які неможливо відвідати. Під час віртуальних екскурсій активність педагога поступається місцем активності вихованця, і тому завдання дорослого – створити умови для підвищення мотивації дітей до пізнання, прояву їхньої ініціативи, пізнавальної та мовленнєвої активності. Переваги цих екскурсій у тому, що педагог сам добирає необхідний йому матеріал відповідно до свого освітнього плану, обраного маршруту, віку дітей, змінює зміст відповідно до окреслених освітніх цілей та інтересів дітей. Це дозволяє надати віртуальним екскурсіям форму подорожей.

Аналіз інформаційного простору дозволив виокремити наведені нижче форми проведення віртуальних екскурсій.

1. Мультимедійні презентації з допомогою програми PowerPoint («Народні іграшки», «Українська хата», «Екскурсія до зоопарку», «Музей годинника» тощо).

2. Відео-екскурсії («Підводний світ», «Антарктида», «Шоколадна фабрика», «Де роблять папір?», «Що всередині вулкану?» тощо).

3. Інтерактивне спілкування за допомогою програми Skype, яке дозволяє розширити знання та уявлення старших дошкільнят у процесі знайомства з різними професіями.

4. Мультимедійна фотопанорама, в яку можна розмістити відео, інфографіку, текст, покликання.

5. Віртуальний тур – спосіб реалістичного відображення тривимірного багатоелементного про-

сторю на екрані. Елементами віртуального туру, як правило, є сферичні панорами, які з'єднані між собою інтерактивними покликаннями-переходами (хотспотами). Серед недоліків виділяють неможливість поставити питання в режимі реального часу та залежність від розробників, оскільки не можна побачити те, що не додано до екскурсії.

4. 3D-екскурсії, які надають можливість здійснити віртуальну екскурсію ще не знайомим місцем, відвідати відомі пам'ятки.

Сама по собі віртуальна екскурсія - це метод пізнавального розвитку та більшою мірою розвитку діалогічного мовлення, але, на наш погляд, вона може бути ефективним засобом розвитку монологічного мовлення, якщо за змістом віртуальних екскурсій організовувати освітні ситуації, у ході яких через використання спеціальних методичних прийомів проводити роботу з формування у дітей умінь складати розповіді різних типів.

К. Крутій зазначає, що освітня ситуація – це ситуація, що виникає спонтанно або організована вихователем, яка потребує свого вирішення шляхом спільної діяльності всіх її учасників. Її метою є створення дітьми старшого дошкільного віку освітнього результату в ході спеціально організованої діяльності (Крутій, 2016: 6).

Освітні ситуації щодо змісту віртуальних екскурсій передбачають підготовку до екскурсії, що включає складання плану, активізацію уявлень дітей про об'єкт майбутнього спостереження подумки й у мовленні, безпосередньо проведення емоційно насиченої віртуальної екскурсії, що включає мовленнєву діяльність дітей, тобто їхні розповіді в ролі екскурсоводів, наступну рефлексію після проведення екскурсії, зв'язне та продумане обговорення вражень. На нашу думку, це має великий педагогічний ефект, що сприяє підвищенню пізнавальної та мовленнєвої активності дошкільників.

Мета статті: опис та аналіз експериментальної роботи з розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами віртуальних екскурсій (мультимедійні презентації PowerPoint).

Виклад основного матеріалу. Започаткована нами експериментальна робота полягала в розробці та апробації комплексу віртуальних екскурсій як засобу розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Усі теми віртуальних екскурсій були пов'язані між собою за такою логікою: екскурсії про найближче й необхідне для кожної людини – житло, про те, що людині необхідно для життя; потім діти знайомилися зі школою; відвідували зоопарк; подорожували до підводного світу; потім

вирушали в навколосвітню подорож і, нарешті, дізнавшись про нашу планету Земля, вирушали в космос, знайомилися з різними планетами Сонячної системи і поверталися додому. Таким чином, нами було визначено таку тематику віртуальних екскурсій: «Музей житла», «Музей води», «Музей хліба», «Школа», «Зоопарк», «Подорож у підводний світ», «Подорож у космос з марсіанином Бобу» тощо. Звичайно, ми не розраховували на усвідомлене засвоєння дітьми інформації про космос, але це давало найважливіше для нашого дослідження - спонукати дітей до мовної активності за мотивами цікавої для них теми і на цій основі побудувати цілеспрямований вплив на процес формування умінь монологічного мовлення. Це стосувалося не лише складної екскурсії на космічну тему, а й решти віртуальних екскурсій.

При виборі форми проведення віртуальних екскурсій нами бралось до уваги те, що запропоновані в Інтернет-джерелах віртуальні екскурсії складні для перегляду в закладі дошкільної освіти через необхідність створення спеціальних технічних умов. Також вони адресовані переважно дорослим та дітям шкільного віку, що робить їх недоступними чи дуже складними для сприйняття дітьми старшого дошкільного віку. Тому ми прийняли рішення використати таку форму проведення віртуальних екскурсій як мультимедійна презентація та надати їй форму екскурсії-подорожі, часто фантазійного характеру, що забезпечувало підвищений інтерес та мовленнєву активність дітей.

Для вирішення поставлених завдань з формування монологічного мовлення дітей старшого дошкільного віку ми зосередили увагу на тому, щоб віртуальні екскурсії викликали інтерес у дітей, підвищували їхню мовленнєву активність під час екскурсій та в ході освітніх ситуацій за їх змістом. Опишемо їх.

1. Освітні ситуації на тему «Що хочу побачити на екскурсії?», під час яких діти мотивували свій вибір об'єкта екскурсії, вдаючись до використання пояснення, в основі якого лежить такий тип монологу, як міркування.

2. Освітні ситуації на тему «Школа екскурсоводів», спрямовані на підготовку дітей до участі у віртуальній екскурсії в ролі екскурсоводів, у ході якої діти вправлялися у складанні описових розповідей.

3. Освітні ситуації на тему «Запрошуємо на екскурсію», спрямовані на спільне проведення віртуальної екскурсії педагогом та «дітьми-екскурсоводами», у ході якої діти мінялися ролями, виступаючи то в ролі учасника екскурсії, то в ролі екс-

курсвода і при цьому вправлялися в розповіді за окремими слайдами мультимедійної презентації.

4. Освітні ситуації на тему «Згадаймо екскурсію та пофантазуємо» проводилися після кожної з віртуальних екскурсій та були спрямовані на формування в дітей уміння складати розповіді з власного досвіду про враження від екскурсії та творчі розповіді на основі власних малюнків за мотивами минулої екскурсії.

У кожній з освітніх ситуацій вирішувалися такі педагогічні завдання: вчити дітей давати назву власному зв'язному висловлюванню; формувати вміння передавати в описі основні ознаки предмета, складати розповіді з особистого досвіду за мотивами участі у віртуальних екскурсіях, відбирати та формулювати аргументи для доказу чи пояснення, формулювати висновки; вчити складати творчі розповіді про об'єкти проведених віртуальних екскурсій, дотримуватись логічного зв'язку між окремими частинами монологу, дотримуватись структури розповіді, використовувати мовні засоби зв'язку для складання послідовного висловлювання.

У ході освітніх ситуацій використовувалися різні методичні прийоми навчання розповідання: зразок розповіді педагога, план розповіді, аналіз плану, частковий зразок розповіді, прийом моделювання (розповідання з опорою на мнемотаблицю), вказівка, допоміжні питання, оцінка дитячих розповідей та ін. Заради підвищення зацікавленості в підготовці та участі у віртуальних екскурсіях, мовленнєвої активності дітей у ході освітніх ситуацій застосовувалися різноманітні ігрові прийоми та дії. Наприклад, при використанні ігрових прийомів, що спонукають до фантазування, таких як: «Уявіть собі», «А якби ...» тощо не ставилась мета засвоєння дітьми повною мірою наукових уявлень про екскурсійні об'єкти, що ще не можливо через невеликий життєвий досвід дітей, а стимулювалась дитяча фантазія та мовленнєва активність, що й було нашим пріоритетом.

Опишемо деякі освітні ситуації. Організація віртуальної екскурсії «Музей житла» передувала освітня ситуація «Що я хочу дізнатися про житло людей?», метою якої було розширення уявлень про особливості людського житла, формування умінь складати зв'язні висловлювання типу міркування щодо інтересу до того чи іншого об'єкту майбутньої екскурсії. У ході освітньої ситуації діти розмірковували з приводу проблемних питань, які були поставлені педагогом: «Де ми зараз усі живемо?», «А як же жили люди раніше?», після яких діти думали про те, чому вони хотіли б відвідати «Музей житла». Здебільшого діти доводили

свій вибір, зазначаючи, що «це цікаво». Хлопчикам було цікаво, чи не холодно було в стародавніх будинках, дівчаток цікавило, чи були в будинках ліжечка і де мами готували їжу.

Нами використовувався прийом зразка міркування щодо мотивації свого інтересу до того, в яких житлах живуть люди в тих місцях планети, де завжди дуже холодно: «Мені дуже цікаво дізнатися про житло людей в тих місцях, де завжди холодно і багато снігу, наприклад, на Алясці. Бо я не розумію, як же люди опалювали свої будинки, як захищали їх від вітру та морозу? Адже в давнину люди не мали електрики, і вони не видобували вугілля. Але ж вони якось рятувалися від такого сильного холоду і не замерзали? Як вони виживали? Мені цікаво дізнатися про це». Діти, спираючись на такий приклад, намагалися обґрунтувати свій вибір та інтерес до жител, у яких жили люди раніше в різних частинах нашої планети.

Для формування в дітей умінь розповідати нами було створено ігрову основу для підготовки віртуальних екскурсій у формі «Школи екскурсководів». Склад школи екскурсководів був рухливим. Насамперед до занять у школі екскурсководів залучались ті діти, які проявили на констатувальному етапі педагогічного експерименту низький та середній рівні розвитку монологічного мовлення. Таким чином здійснювалася індивідуальна робота з дітьми щодо формування умінь монологічного мовлення.

Експериментатор виступав у ролі «вчителя майбутніх екскурсководів». Освітня ситуація проводилася на заняттях з розвитку мовлення та ознайомлення з довкіллям. Мета роботи «школи екскурсководів» полягала у формуванні в дітей старшого дошкільного віку умінь складати монологічні висловлювання різних типів з опорою на деякі слайди майбутньої віртуальної екскурсії.

Готуючись до віртуальної екскурсії до «Музею житла», діти-екскурсводи, виходячи зі своїх інтересів, складали описові розповіді про зовнішній вигляд та особливості житла для людей у давнину і зараз, у різних частинах нашої країни та в різних країнах (національні житла: печера, курінь, хата, яранга, чум тощо). Діти, складаючи розповіді, спиралися на зразок «вчителя екскурсководів», на мнемотаблицю описової розповіді, яка допомагала дітям називати основні ознаки житла: назву, форму, колір, величину, матеріал тощо.

Наступний етап роботи навколо цієї віртуальної екскурсії – це безпосередньо сама віртуальна екскурсія «Музей житла», на яку діти дуже очікували. Дітей ввели в ігрову ситуацію екскурсії, яка передбачає її анонс, вибір часу, нагадування правил поведінки, знайомства з екскурсководом.

Екскурсію вів експериментатор, супроводжуючи доступною розповіддю слайди мультимедійної презентації. Під час проведення екскурсії педагог-екскурсовод залучав до опису окремих слайдів з житлом своїх помічників, тобто дітей, які готувалися до цього у «Школі екскурсоводів».

Після закінчення віртуальної екскурсії через деякий час у ході освітньої ситуації «Що запам'яталось нам в екскурсії в музей житла?» дітям пропонувалося згадати та пофантазувати про житло для людей у майбутньому, намалювати ці будинки та розповісти про них. Окрім основних прийомів, які допомагають дітям дотримуватися структури висловлювання (зразок, план, прийом моделювання (зокрема мнемотаблиці), використовувалися прийоми допоміжного характеру: навідні і підказуючі питання, частковий зразок, оцінка дитячих оповідань та ін.

Проведення першої віртуальної екскурсії зацікавило дітей у новому для них виді діяльності, що виражалося в активності дітей, у численних питаннях щодо подальших екскурсій. Віртуальна екскурсія в «Музей води» була нетривала за часом та викликала інтерес у дітей. Зацікавленість дітей виражалася в тому, що вони міркували про властивості води, місця на планеті, де багато чи мало води, наводили багато прикладів. Ця екскурсія мали велике виховне значення для формування шанобливого та дбайливого ставлення до води. Стали в нагоді знання дітьми деяких прислів'їв і приказок про воду, їх діти включали до своїх розповідей. При навчанні дітей розповідання використовувалися частковий зразок та план. При недотриманні дітьми структури розповіді чи пропуску будь-якої частини використовувались навідні питання.

Наступні віртуальні екскурсії «Зоопарк» та «Підводний світ» викликали у дітей найбільший інтерес. Майже всі діти активно висловлювалися про свої інтереси до тварин у зоопарку. Деякі з дітей казали, що їм шкода, що тварини в клітках і краще їх випустити в ліс. Ця екскурсія мала велике виховне значення для формування екологічної свідомості. Діти міркували про те, добре чи погано те, що тварини перебувають у зоопарку, а не на волі у природі.

В освітній ситуації ще до екскурсії діти мотивували свій інтерес до тих чи інших тварин більшою мірою виходячи зі свого досвіду та уявлень, сформованих у тому числі й у процесі сприйняття літературних творів. Наприклад, говорили, що хочуть відвідати слона в зоопарку, «тому що він дуже хороший, добрий і найсильніший і може навіть величезні дерева піднімати хоботом». Були

деякі складнощі під час проведення освітньої ситуації «школи екскурсоводів» з розподілом об'єктів для участі у спільній екскурсії, оскільки кілька дітей одночасно хотіли розповісти про одних і тих самих тварин. Для складання описових розповідей про тварин у зоопарку використовувалися прийоми моделювання за допомогою мнемотаблиці та плану.

У ході освітньої ситуації після проведення віртуальної екскурсії розповіді дітей були переважно з власного досвіду з елементами фантазування про те, яким має бути найкращий зоопарк у світі. Для допомоги дітям використовувався план у формі питань: Де буде найкращий зоопарк? Де житимуть тварини? Як там почуваються тварини? Як люди піклуватимуться про тварин у найкращому у світі зоопарку?

За таким самим алгоритмом проходила віртуальна екскурсія до «Підводного світу». Звичайно, уявлення дітей про мешканців підводного світу ще обмежені, проте вони викликали інтерес у всіх дітей. Розповіді-міркування, які склалися з опорою на зразок вихователя, включали тезу та 1–2 аргументи, переважно використовувалися сполучники «бо», «оскільки», не завжди озвучувався висновок. У ході роботи школи екскурсовода діти готували свої майбутні монологи для екскурсії з опорою на план педагога: назва підводного мешканця; як виглядає; чим харчується; як пересувається; як захищається.

Післяекскурсійні освітні ситуації «Що було цікавого в екскурсії?» були спрямовані на формування умінь складати оповідання з власного досвіду та творчі розповіді на теми: «Підводне царство», «Зустріч з морськими жителями», «Морська пригода» та інше. При цьому для допомоги дітям використовувалися прийоми вказівки та оцінки дитячих монологів. Дітям також пропонувалося намалювати підводний світ та розповісти про нього.

Віртуальна «кругосвітня екскурсія-подорож» також проводилася за вказаним алгоритмом. Освітня ситуація-обговорення того, що діти хотіли б відвідати під час навколосвітньої подорожі, мала на меті допомогти їм узагальнити свої уявлення про нашу планету, формувати вміння будувати міркування про вибір об'єкту опису: континенти, моря та океани, вибору транспорту, що найбільше підходить для навколосвітньої подорожі (потяг, літак, круїзний лайнер...), дотримуючись структури опису та використовуючи мовні засоби зв'язку речень.

Безпосередньо у ході проведення «екскурсій-подорожі» діти вправлялися в розповіді, висту-

паючи в ролі організаторів екскурсій та екскурсіводів, коментували такі слайди, як: «Континенти планети Земля», «Що така подорож», «Африка», «Південна Америка», «Антарктида». Після проведення цієї екскурсії через кілька днів діти фантазували про подорожі людей в майбутньому.

Остання віртуальна екскурсія – політ у космос на інші планети з «марсіанином Бобу» – викликала у дітей інтерес своєю «таємничістю». Діти аргументували свій інтерес тим, що це просто цікаво, хочеться дивитися на небо, на зірки. Ця екскурсія була побудована як казкова подорож, у ході занять у школі екскурсіводів дітей зацікавлювали тим, що вони виступатимуть у ролі «перекладачів» інопланетянина, який «розповідає» дітям-землянам про космічні тіла – планети.

У ході проведення віртуальної екскурсії під час перегляду слайдів мультимедійної презентації «Подорож у космос із марсіанином Бобу» ми додали звукові ефекти – звук зльоту ракети, космічного вітру, «голосу Бобу». Екскурсія пройшла успішно та емоційно, з високою мовленнєвою активністю дітей.

Наступна освітня ситуація після проведення віртуальної екскурсії на космічну тему була спрямована на стимулювання дитячого фантазування на теми: «Зустріч з інопланетянином», «Політ на космічній ракеті». У процесі розповідання дітей спонукали до самостійності, радили не відволікатися від теми, робити довгі паузи, не повторювати розповіді одне одного.

Обстеження монологічного мовлення дітей на прикінцевому етапі дослідження дозволило визначити ефективність проведеної роботи. Монологічне мовлення дітей якісно покращилось, діти стали більш самостійними в побудові розповідей, добре розуміли їх тему, самостійно давали назви своїм висловлюванням, під час складання розповідей дотримувалися структурних частин тексту, використовували властиві для того чи іншого типу монологу мовні засоби зв'язку речень, меншою мірою допускали необґрунтовані паузи.

Висновки. Таким чином, ми можемо стверджувати про позитивний вплив віртуальних екскурсій та освітніх ситуацій щодо їх змісту на процес розвитку монологічного мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова С. В. Віртуальна екскурсія як одна з ефективних форм організації навчального процесу. Історія України. 2010. № 10. С. 22–24.
2. Васютіна Т. М. Роль природничого музею у підготовці майбутніх учителів початкових класів. Матеріали Міжнар. наук. конф. «Природничі музеї та їх роль в освіті на науці». Київ : Вид-во КНУ імені Т. Г. Шевченка, 2015. С. 26–29.
3. Кулінка Ю. Підготовка студентів до проведення віртуальних екскурсій на уроках трудового навчання (технології). Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2015. Вип. 52. С. 44–50.
4. Крутій К. Едьютейнмент: навчання як розвага. Дошкільне виховання. 2017. № 1. С. 2–6.
5. Крутій К. Сучасне заняття та освітні ситуації. Дошкільне виховання. 2016. № 9. С. 6–10.
6. Крутій К.Л., Зданевич Л.В. Сторітеллінг: мистецтво розповідання, або як зацікавити й мотивувати дітей. Дошкільне виховання. 2017. № 7. С. 2–6.
7. Використання технології «едьютейнмент» на заняттях пізнавального циклу з дітьми старшого дошкільного віку. Методичний посібник / укладач С.М. Велько. Запоріжжя, 2019. 139 с.
8. Подліняєва О. О. Особливості використання сучасних медіа в освіті: віртуальна екскурсія. Фізико-математична освіта: науковий журнал. 2016. Випуск 4(10). С. 100–104.

REFERENCES

1. Aleksandrova Ye. V. (2010) Virtualna ekskursiia yak odna z efektyvnykh form orhanizatsii navchalnoho protsesu. [Virtual excursion as one of the effective forms of organizing the educational process]. Istoriiia Ukrainy. History of Ukraine. 10. 22–24. [in Ukrainian].
2. Vasiutina T. M. (2015) Rol pryrodnychoho muzeiu u pidhotovtsi maibutnykh uchyteliv pochatkovykh klasiv. [The role of the natural history museum in the training of future primary school teachers]. Materials of the International of science conf. «Nature museums and their role in science education». K.: Vydavnytstvo KNU imeni T. H. Shevchenka, 26–29. [in Ukrainian].
3. Kulinka Yu. (2015) Pidhotovka studentiv do provedennia virtualnykh ekskursii na urokakh trudovoho navchannia (tekhnohii). [Preparation of students for conducting virtual excursions in labor training classes (technology)]. Psykholohopedahohichni problemy silskoi shkoly. Psychological and pedagogical problems of the village school. 52, 44–50. [in Ukrainian].
4. Krutii K. (2017) Ediuteinment: navchannia yak rozvaha. [Edutainment: learning as entertainment]. Doshkilne vykhovannia. 1. 2–6. [in Ukrainian].
5. Krutii K. (2016) Suchasne zaniattia ta osvithni sytuatsii. [Modern occupation and educational situations]. Doshkilne vykhovannia. Preschool education. 1. 6–10. [in Ukrainian].
6. Krutii K.L., Zdanevych L.V. (2017) Storitellinh: mystetstvo rozpovidannia, abo yak zatsikavyty y motyvuvaty ditei. [Storytelling: the art of telling, or how to interest and motivate children]. Doshkilne vykhovannia. Preschool education. 7. 2–6. [in Ukrainian].
7. Vykorystannia tekhnolohii «ediuteinment» na zaniattiakh piznavalnoho tsyклу z ditmy starshoho doshkilnoho viku. (2019) [Use of “edutainment” technology in cognitive cycle classes with children of older preschool age]. Methodical guide / compiler S.M. Velko. Zaporizhzhia, 139. [in Ukrainian].
8. Podliniaieva O. O. (2016) Osoblyvosti vykorystannia suchasnykh media v osviti: virtualna ekskursiia [Peculiarities of using modern media in education: a virtual tour]. Fyzyko-matematychna osvita: naukovyi zhurnal. Physical and mathematical education: scientific journal. 4(10). 100–104. [in Ukrainian].